

Українська інженерно-педагогічна академія
факультет Енергетики і автоматизації
кафедра Фізики, електротехніки та електроенергетики

Електропостачання

(силабус курсу)

Харків 2023

Кафедра	Кафедра фізики електротехніки та електроенергетики Department of Physics, electrical engineering and power engineering http://peeuepa.mozello.com/
Назва навчальної дисципліни	Електропостачання Electric power supply Навчальна дисципліна викладається українською мовою
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Викладач (-і)	1. к.пед.н., доц Юлія Олійник (лекційні, практичні та лабораторні заняття, консультування курсового проектування) http://peeuepa.mozello.com/sklad-kafedri/oljnik-jus/ контактний телефон: 0667579117; електронна пошта: yulya82vip@gmail.com
Сторінка дисципліни в системі дистанційної освіти УІПА	http://do.uipa.edu.ua/ в стані розробки та наповнення
Консультації	Зазначається формат, розклад і місце проведення консультацій Он лайн- консультації: Усі запитання можна надсилати на електронну пошту Юлії Олійник вказану в цьому силабусі.

1. Коротка анотація до курсу

В сучасних умовах гострого дефіциту енергоресурсів в Україні важливе значення надається енергозберігаючим заходам, економного і бережливого витрачання сировини, матеріалів, електричної і теплової енергії. При реконструкції діючих систем електропостачання промислових підприємств повинні розглядатися і впроваджуватися сучасні прогресивні рішення заміни морально і фізично застарілого обладнання, удосконалення схем живлять і розподільних мереж, здійснення комплексної автоматизації складних технологічних процесів, раціональної компенсації реактивної потужності на всіх ступенях СЕП, застосування пускорегулюючих пристроїв з метою плавного і глибокого регулювання приводом при навантаженню, що змінюється на валу двигуна, підвищенню якості електроенергії в характерних вузлах навантаження. Дисципліна «Електропостачання» є однією з профільюючих в рамках підготовки фахівців в галузі електроенергетики, електротехніки та електромеханіки.

Оволодіння матеріалом курсу дозволить:

- ✓ мати здатність вирішувати комплексні спеціалізовані задачі вибору числа та потужності трансформаторів та компенсуючих пристроїв;
- ✓ знати основні вимоги, що висуваються до систем електропостачання;
- ✓ знати особливості споживання активної та реактивної енергії;
- ✓ уміти складати баланс активної та реактивної потужності;
- ✓ уміння аналізувати технологічний процес з метою встановлення можливих збитків при раптовому припиненні електропостачання, що в подальшому дасть змогу вибрати число джерел живлення, схему живлення та розподіл електроенергії, апаратуру системної автоматики;

2. Мета та завдання курсу

Метою вивчення дисципліни є формування знань в області оптимального побудови, функціонування і розвитку системи електропостачання промислових підприємств.

Завдання курсу:

- ✓ сформувати у здобувача вищої освіти знання основних принципів проектування систем електропостачання промислових підприємств;
- ✓ сформувати у здобувача вищої освіти знання принципу побудови, дії, режими роботи системи електропостачання;
- ✓ сформувати у здобувача вищої освіти знання методів визначення розрахункових електричних навантажень;
- ✓ сформувати у здобувача вищої освіти практичні уміння проектування систему електропостачання промислового підприємства за допомогою систем автоматизованого проектування та розрахунків (САПР);
- ✓ сформувати у здобувача вищої освіти знання основних положень електричного балансу підприємства;
- ✓ сформувати у здобувача вищої освіти практичні уміння аналізу процесу електропостачання споживачів згідно визначеної категорії споживачів по безперебійності електропостачання;

3. Формат навчальної дисципліни

Змішаний (blended) (очний з підтримкою навчального процесу ресурсами дистанційної освіти).

4. Результати навчання –

Очікувані результати навчання (ПР)	Складові результатів навчання
ПР12. Розуміти основні принципи і завдання технічної та екологічної безпеки об'єктів електротехніки та електромеханіки, враховувати їх при прийнятті рішень.	ПР12.01: Здатність вирішувати комплексні спеціалізовані задачі і практичні проблеми, пов'язані з проблемами виробництва, передачі та розподілення електричної енергії. ПР12.02: Усвідомлення необхідності підвищення ефективності електроенергетичного, електротехнічного та електромеханічного устаткування.

Очікувані результати навчання (ПР)	Складові результатів навчання
	ПР12.03: Усвідомлення необхідності постійно розширювати власні знання про нові технології в електроенергетиці, електротехніці та електромеханіці.
ПР13. Розуміти значення традиційної та відновлюваної енергетики для успішного економічного розвитку країни.	ПР13.01: Здатність вирішувати комплексні спеціалізовані задачі і практичні проблеми, пов'язані з проблемами виробництва, передачі та розподілення електричної енергії ПР13.02: Усвідомлення необхідності підвищення ефективності електроенергетичного, електротехнічного та електромеханічного устаткування. ПР13.03: Усвідомлення необхідності постійно розширювати власні знання про нові технології в електроенергетиці, електротехніці та електромеханіці.
ПР19. Застосовувати придатні емпіричні і теоретичні методи для зменшення втрат електричної енергії при її виробництві, транспортуванні, розподіленні та використанні.	ПР19.01: Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. ПР19.02: Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ПР19.03: Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ПР19.04: Здатність вирішувати практичні задачі із застосуванням систем автоматизованого проектування і розрахунків (САПР). ПР19.05: Здатність вирішувати практичні задачі із залученням методів математики, фізики та електротехніки. ПР19.06: Здатність вирішувати комплексні спеціалізовані задачі і практичні проблеми, пов'язані з проблемами виробництва, передачі та розподілення електричної енергії.

5. Обсяг курсу

Види навчальних занять	Кількість годин (кредитів)	Форми поточного та підсумкового контролю
Лекції	52	<i>Опитування, тематичні тестові контрольні роботи</i>
Практичні заняття	30	<i>Результати виконання практичних розрахункових завдань</i>
Лабораторні заняття	8	<i>Захист результатів лабораторних досліджень</i>
Самостійна робота	180	<i>Курсовий проект</i>
Всього	270 (9 кредитів)	Підсумковий контроль: Екзамен, Курсовий проект

6. Ознаки навчальної дисципліни:

Навчальний рік	Курс (рік навчання)	Семестр	Спеціальність (спеціалізація), освітня програма (за необхідністю)	Нормативна / вибіркова
2023/2024	3	6 (весна)	141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка	(Н)

7. Пререквізити – засвоєння навчального матеріалу таких дисциплін:

- Вища математика
- Фізика
- Електротехніка
- Електричні машини і апарати.

8. Постреквізити – результати навчання в подальшому використовуються у засвоєнні таких дисциплін як:

- Електрична частина станцій і підстанцій
- Електропостачання промислових підприємств
- Автоматизація енергосистем та автоматизований електропривод
- Експлуатація та подовження ресурсу електрообладнання
- Релейний захист та автоматизація енергосистем
- Перехідні процеси в енергосистемах
- Розрахунок параметрів перехідних процесів енергосистем

9. Технічне й програмне забезпечення та/або обладнання – лабораторне обладнання лабораторії електропостачання та енергозбереження 110/1, лабораторні стенди «Дослідження режиму споживання реактивної потужності коротко замкнутим асинхронним двигуном», «Підвищення коефіцієнта активної потужності електричних установок», «Дослідження автоматизованої системи обліку електричної енергії ЦТ-5000», прикладне програмне забезпечення з розрахунку та проектування систем електропостачання.

10. Політики курсу

Політика курсу будується на засадах академічної доброчесності

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/npa/5a1fe9d9b7112.pdf>

<https://drive.google.com/file/d/1fyh2uMJczxJ8shq9LYB9Rhs2TFsbT9bF/view>

та у відповідності зі основними напрямками стратегії розвитку академії

<http://www.uipa.edu.ua/ua/general-information/stratehiia-rozvytku-uipa>

Курс «Електропостачання» викладається на засадах методу наукового пізнання, що обумовлює отримання даних за допомогою спостережень і експериментів. Для пояснення спостережуваних фактів висуваються гіпотези і будуються теорії, на підставі яких в свою чергу будується модель досліджуваного об'єкта. Важливою стороною наукового методу, є вимога об'єктивності, який виключає суб'єктивне тлумачення результатів.

Тому в процесі вивчення курсу обов'язково засвоєння всього обсягу навчального матеріалу, розуміння причинно-наслідкових зав'язків та відпрацювання лабораторного практикуму.

11. Календарно-тематичний план (схема) навчальної дисципліни

№ тижня	Вид і номер занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	К-ть годин
	Лекція 1	Вступ	2
Змістовий модуль 1. Характеристика систем електропостачання			
Тема 1. Системи електропостачання промислових підприємств (СЕП ПП)			
1	Лекція 1	Основні характеристики системи електропостачання промислових підприємств (СЕП ПП)	2
	Лекція 2	Проблеми сучасних СЕП ПП. Вимоги, що пред'являються до СЕП ПП	2
	Лабораторна робота 1	Дослідження режиму споживання реактивної потужності коротко замкнутим асинхронним двигуном	4
	Самостійна робота 1	Опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичного заняття, тестування в системі Moodle	15
2	Лекція 3	Режими СЕП. Основні характеристики електроприймачів	2
	Лекція 4	Класифікація електроприймачів. Класифікація електроприймачів за ступенем безперебійності.	2
	Самостійна робота 2	Опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичного заняття, тестування в системі Moodle	15
Тема 2. Електричні навантаження. Графіки навантажень, їх характеристики. Показники графіків електричних навантажень. Основні методи розрахунків електричних навантажень групи споживачів.			
3	Лекція 5	Електричні навантаження. Графіки навантажень.	2
	Лекція 6	Основні методи розрахунків електричних навантажень групи споживачів.	2
	Лекція 7	Рекомендації по вибору метода розрахунку електричних потужностей. Рекомендації по вибору метода розрахунку електричних потужностей.	2
	Самостійна робота 3	Опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичного заняття, тестування в системі Moodle	15
Всього за змістовий модуль 1 – 63 год. (лекцій – 14 год., ЛР – 4 год., СР – 45 год.)			
Змістовий модуль 2. Системи внутрішньоцехового електропостачання.			
Тема 3. Розрахунок електричних навантажень. Побудова цехової мережі.			

4	Лекція 8	Цехові трансформаторні підстанції. Характеристики цехових ТП.	2
	Лекція 9	Вибір числа і потужності цехових трансформаторів. Визначення раціональних місць розміщення цехових ТП.	2
	Лекція 10	Принципи побудови цехової мережі. Схеми живлення силових споживачів. Живлення освітлювальних споживачів.	2
	Практичне заняття 1, 2	Розрахунок електричних навантажень від силових та освітлювальних ЕП напругою до 1 кВ згідно вихідних даних.	4
	Самостійна робота 4	Опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичного заняття, тестування в системі Moodle	15
Тема 4. Елементи системи електропостачання. Розрахунок струмів короткого замикання			
5	Лекція 11	Вибір і перевірка елементів системи електропостачання.	2
	Лекція 12	Вибір і перевірка перетинів проводів і кабелів.	2
	Практичне заняття 3	По розрахункам електричних навантажень в мережах до 1 кВ визначити число та потужність цехових трансформаторів та компенсуючих пристроїв. Заповнення підсумкової таблиці.	2
	Практичне заняття 4	По розрахункам електричних навантажень в мережах до 1 кВ визначити число та потужність цехових трансформаторів та компенсуючих пристроїв.	2
	Лекція 13	Розрахунок струмів однофазного короткого замикання.	2
	Самостійна робота 5	Опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичного заняття, тестування в системі Moodle	15
6	Лекція 14	Розрахунок струмів короткого замикання в мережі напругою до 1 кВ. Розрахунок початкового значення періодичної складової струму симетричного короткого замикання.	2
	Лекція 15	Вибір і перевірка захисної апаратури.	2
	Практичне заняття 5, 6	Розрахунок струмів короткого замикання в мережі напругою до 1 кВ. Розрахунок початкового значення періодичної складової струму симетричного короткого замикання.	4
	Самостійна робота 6	Опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичного заняття, тестування в системі Moodle	15
Всього за змістовий модуль 2 – 73 год. (лекцій – 16 год., ПЗ – 12 год., СР – 45 год.)			

Змістовий модуль 3. Системи внутрішньозаводського електропостачання**Тема 5.**

7	Лекція 16	Розрахунок електричних навантажень напругою вище 1 кВ. Побудова картограми електричних навантажень.	2
	Лекція 17	Вибір напруги внутрішньозаводської розподільчої мережі. Вибір числа і потужності проміжної трансформації 10/6 кВ	2
	Практичне заняття 7	Розрахунок електричних навантажень від силових та освітлювальних ЕП напругою вище 1 кВ згідно вихідних даних.	2
	Практичне заняття 8	Побудова картограми електричних навантажень.	2
	Самостійна робота 7	Опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичного заняття, тестування в системі Moodle	15
8	Лекція 18	Розрахунок втрат в елементах СЕП. Вибір способу передачі електроенергії і схеми внутрішньозаводської розподільчої мережі.	2
	Лекція 19	Вибір потужності і місць розміщення компенсуючих пристроїв в мережі вище 1 кВ.	2
	Лабораторна робота 2	Підвищення коефіцієнта активної потужності електричних установок	4
	Практичне заняття 9, 10	Розрахунок втрат в елементах СЕП	4
	Самостійна робота 8	Опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичного заняття, тестування в системі Moodle	15
9	Лекція 20	Вибір марки і перетину кабелів напругою вище 1 кВ	2
	Лекція 21	Вибір високовольтних вимикачів	2
	Практичне заняття 11	Вибір та перевірка високовольтних вимикачів згідно умов завдання	2
	Практичне заняття 12, 13	Заповнити таблицю «Розрахунок перетинів кабельних ліній в розподільчій мережі напругою вище 1 кВ»	4
	Самостійна робота 9	Опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичного заняття, тестування в системі Moodle	15

Тема 6. Режими реактивної потужності в мережах промислових підприємств.			
10	Лекція 22	Режим реактивної потужності в мережах промислових підприємств. Загальні положення. Стан питання.	2
	Лекція 23	Вибір раціонального місця установки компенсуючи пристроїв в СЕП ПП. Регулювання потужності компенсуючи пристроїв.	2
	Самостійна робота 10	Опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичного заняття, тестування в системі Moodle	15
11	Лекція 24	Аналіз режиму споживання РП електроприймачами. Споживачі та генератори реактивної потужності. Засоби компенсації реактивної потужності.	2
	Лекція 25	Визначення потужності ККУ в мережі напругою до 1 кВ. Методика розрахунків оплати за перетоки реактивної потужності між енергопостачальною організацією та її споживачами.	2
	Практичне заняття 14, 15	Визначення потужності ККУ в мережі напругою до 1 кВ.	4
	Самостійна робота 11	Опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичного заняття, тестування в системі Moodle	15
12	Лекція 26	Управління електропостачанням.	2
	Самостійна робота 12	Опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичного заняття, тестування в системі Moodle	15
Всього за змістовий модуль 3 – 134 год. (лекцій – 22 год., ПЗ – 18 год., ЛР – 4 год., СР – 90 год.)			
Всього з навчальної дисципліни – 270 год. (лекцій – 52 год., ПЗ – 30 год., ЛР – 8 год., СР – 180 год.)			

12. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання: Навчальна дисципліна оцінюється за 100-бальною шкалою. Робота здобувача впродовж семестру/екзамен (іспит) - 73/27

Шкала оцінювання з навчальної дисципліни

№	Види робіт здобувача	Оцінка
1.	Виконання практичних завдань в системі Moodle	0-3
2.	Виконання тестових завдань в системі Moodle	0-70
Всього за навчальну дисципліну		0-73
Оцінка на іспиті		0-27
Всього за курс з врахуванням підсумкового контролю		100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Підсумкова оцінка	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (екзамен)	Оцінка за національною шкалою (залік)
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Умови допуску до підсумкового контролю:

- 1) Виконання і захист усіх тестових завдань та практичних занять в системі ДО Moodle з курсу
За результатами проведення практичних занять слід виконати індивідуальну роботу відповідно завдання та захистити отримані результати.

Основна (базова) література

1. Енергетика: історія, сучасність і майбутнє. Електроенергетика та охорона навколишнього середовища. Функціонування енергетики у сучасному світі/ [упоряд. С.Г. Плачкова, І.В. Плачков та ін.] – К. 2013 [http://energetika.in.ua/ua/]
2. Закладний, Олександр Миколайович Енергозбереження засобами промислового електропривода: навч. посібник для вищих навч. закладів/ О.М. Закладний, А.В. Праховник, О.І. Соловей. - К.: Кондор, 2005. - 407 с.
3. Бакалін, Юрій Іванович Енергозбереження та енергетичний менеджмент: навч. посібник для вищих навч. закладів/ Ю. І. Бакалін. - 3-е вид., доп. та перероб. - Х.: БУРУН і К, 2006. - 320 с.
4. Шестеренко, Володимир Євгенович Системи електроспоживання та електропостачання промислових підприємств: Підручник для вищих навч. закладів/ В. Є. Шестеренко; Нац. ун-т харчових технологій. - Вінниця: Нова книга, 2004. - 656 с.
5. Шкрабець Ф.П/ Електропостачання: навч. посіб. / Ф.П.Шкрабець; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Д.: НГУ, 2015. – 540 с.
6. Козирський В.В. Основи електропостачання: підруч. / Козирський В.В., Волошин С.М., – К.: Компринт, 2021. – 497с.
7. Бурбело, М. Й. Системи електропостачання. Елементи теорії та приклади розрахунків : навчальний посібник / М. Й. Бурбело, О. О. Бірюков, Л. М. Мельничук – Вінниця : ВНТУ, 2011. – 204 с.
8. Давиденко Л. В. Електропостачання промислових об'єктів. Практикум: навчальний посібник / Людмила Валеріївна Давиденко, Наталія Володимирівна Коменда, Володимир Анатолійович Давиденко, Микола Миколайович Євсюк – Луцьк: ВІП ЛНТУ, 2022.– 244с. ISBN 978-617-672-247-2.

Інформаційні ресурси

<http://do.uipa.edu.ua/course/view.php?id=359>

<http://saee.gov.ua>

Зміст силябусу відповідає робчій програмі навчальної дисципліни.

Завідувач кафедри _____ Артем Чернюк